Oświadczenie złożone
przez senator Ewę Monikę Kaliszuk
na 52. posiedzeniu Senatu
w dniu 19 lutego 2026 r.

Oświadczenie skierowane do ministra finansów i gospodarki Andrzeja Domańskiego oraz do minister kultury i dziedzictwa narodowego Marty Cienkowskiej

Jak wszyscy wiemy, książka nie jest wyłącznie produktem rynkowym – jest fundamentem edukacji, nośnikiem pamięci zbiorowej, przestrzenią refleksji i dialogu społecznego. To poprzez książkę budujemy kapitał kulturowy i intelektualny wspólnoty. Szczególnie książka tradycyjna, obecna w bibliotekach, szkołach i domach, pozostaje jednym z najbardziej trwałych symboli ciągłości kultury. Z najnowszego raportu Biblioteki Narodowej wynika, że w 2024 r. 41% Polaków przeczytało co najmniej 1 książkę w ciągu roku. Oznacza to, że większość obywateli wciąż nie sięga po książkę nawet raz w roku. Jednocześnie czytelnictwo jest wyraźnie zróżnicowane społecznie – częściej czytają osoby młode i mieszkańcy dużych miast, rzadziej osoby starsze i mieszkańcy mniejszych miejscowości. Dane te pokazują, że rynek książki pozostaje obszarem wymagającym stałej troski państwa.

Warto podkreślić, że mimo rozwoju technologii cyfrowych książka papierowa nadal pozostaje dominującą formą lektury. Oznacza to, że tradycyjny rynek wydawniczy wciąż odgrywa kluczową rolę w upowszechnianiu czytelnictwa.

Równocześnie środowiska twórcze wskazują na trudną sytuację dochodową autorów literatury, określaną niekiedy jako zubożenie zawodu pisarza. Spadające nakłady, rosnące koszty produkcji i dystrybucji oraz ograniczona rentowność rynku sprawiają, że praca twórcza staje się coraz mniej stabilna ekonomicznie. W tym kontekście zasadne wydaje się ponowne przeanalizowanie instrumentów publicznych oddziałujących na sektor książki, w tym obowiązującej 5-procentowej stawki podatku VAT.

Zwracam się zatem z uprzejmą prośbą o odpowiedzi na następujące pytania.

1. Czy prowadzone są aktualnie analizy dotyczące wpływu obowiązującej stawki VAT na ceny książek, poziom sprzedaży oraz stan czytelnictwa w Polsce?
2. Czy rozważana jest możliwość zmiany tej stawki, w tym ewentualne wprowadzenie stawki 0% w ramach obowiązujących regulacji unijnych?
3. Czy rząd dysponuje aktualnymi danymi dotyczącymi sytuacji dochodowej autorów literatury w Polsce?
4. Jakie pozapodatkowe instrumenty wsparcia rynku książki i twórców są obecnie analizowane lub planowane?
5. Czy przewidziane są szerokie konsultacje z organizacjami reprezentującymi autorów, wydawców, księgarzy oraz środowiska bibliotekarskie w celu wypracowania długofalowej strategii wsparcia czytelnictwa?

Niezależnie od bieżących analiz i uwarunkowań budżetowych pragnę podkreślić, że wspieranie książki to długofalowa inwestycja w rozwój obywateli, jakość debaty publicznej i trwałość wspólnoty. Dlatego apeluję o kontynuowanie prac nad rozwiązaniami, które w sposób systemowy wzmocnią zarówno czytelnictwo, jak i sytuację ekonomiczną twórców. Będę wdzięczna za przedstawienie stanowiska w tej sprawie.

Ewa Monika Kaliszuk